

УКРАЇНА

**У ВІДГУКАХ ЗАРУБІЖНОЇ
ПРЕСИ**

УКРАЇНА У ВІДГУКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ПРЕСИ

Інформаційно-бібліографічний бюлетень

Головний редактор

Л. М. Галаган, директор Фонду Президентів України,
канд. політ. наук, ст. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

А.В. Матвійчук, зав. відділу організації та використання документального фонду ФПУ,
канд. політ. наук

Реферативні та бібліографічні матеріали підготували

А.Г. Федорчук, О.І. Макарова, С.М. Польовик, Т.І. Третяк, Н.О. Моршна, С.В. Семенкова,
Т.А. Ставерська, Т.О. Шарбанова, П.Ф. Стоян, Т.В. Черпак

Заснований у 2011 році
Виходить два рази на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр-т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна
Тел. (044) 525-54-70
E-mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

Передрук за погодженням

УКРАЇНА У ВІДГУКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ПРЕСИ
(реферативний огляд преси)

Випуск 45

(огляд матеріалів ЗМІ за 01 – 29 листопада 2016 р.)

Київ 2016

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНА ВІЙНА ТА САНКЦІЇ	4
ПОРУШЕННЯ МІНСЬКИХ ДОМОВЛЕНОСТЕЙ.....	4
ПОШИРЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ ДІЙ ТА СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	5
РЕАКЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ СПІЛЬНОТИ НА ПОДІЇ В УКРАЇНІ.....	5
ТОЧКА ЗОРУ	6
ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА	7
КАБІНЕТ МІНІСТРІВ	7
ПОЛІТИЧНА ЕЛІТА	8
ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА.....	8
ПОЛІТИЧНІ АКЦІЇ.....	9
КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД.....	9
УПРАВЛІННЯ ТА КАДРИ.....	9
НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА	10
АНАЛІТИЧНА ТА ПРОГНОСТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ.....	10
МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА	10
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ.....	12
НАТО.....	12
УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКІ ВІДНОСИНИ	13
ПРИКОРДОННИЙ РЕЖИМ.....	13
ПРОБЛЕМИ ГАЗОПОСТАЧАННЯ.....	14
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА.....	14
РОБОТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.....	15
ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	15
НАДЗВИЧАЙНІ ПОДІЇ.....	15
ІНФОРМАЦІЯ.....	16
ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА	16
КРИТИКА ВЛАДНИХ СТРУКТУР УКРАЇНИ	16
КРИМ	18

ЕКОНОМІЧНА ВІЙНА ТА САНКЦІЇ

Президент США Барак Обама і лідери п'яти європейських країн на зустрічі в Берліні домовилися залишити в силі санкції проти Росії. „Важливо, що ми продовжимо санкції до тих пір, поки Мінські угоди не будуть повністю реалізовані”, – заявив Обама, чий візит до Німеччини проходив у рамках прощального закордонного турне. У зустрічі взяли участь канцлер Німеччини Ангела Меркель, президент Франції Франсуа Олланд, а також прем'єр-міністри Великобританії Тереза Мей, Іспанії – Маріано Рахой і Італії – Маттео Ренці. 1 липня ЄС продовжив антиросійські санкції до 31 січня 2017 р. Офіційно продовжити їх ще на півроку ЄС може в грудні 2016 р

Ильина, Нина США и Евросоюз хотят продлить санкции против России : Отменить их не сможет даже избранный президент США Дональд Трамп, уверены эксперты = [США і Євросоюз хочуть продовжити санкції проти Росії. Скасувати їх не зможе навіть обраний президент США Дональд Трамп, впевнені експерти] / Н. Ильина // Ведомости (<https://www.vedomosti.ru/politics/articles/2016/11/21/666234-ssha-evrosoyuz-sanktsii>). – М., 2016. – 21.11.

***

Україна не отримала безвізовий режим за підсумками саміту з ЄС в Брюсселі. Влада зробила ставку на це рішення, яке повинно було стати свідченням успіху половини президентського терміну Петра Порошенка. Але пересічних українців набагато більше хвилюють інші проблеми. Їх перелік в загальному збігається зі списком вимог, які Захід висуває до української влади. Про темпи українських реформ говорили і за підсумками саміту. Порошенко повідомив, що в ЄС задоволені діями Києва. Петро Порошенко напередодні саміту закликав ЄС продовжити санкції проти РФ.

Ивженко, Татьяна Киеву опять отказали в безвизовом режиме = [Киеву знову відмовили в безвізовому режимі] / Т. Ивженко // Независимая газета (http://www.ng.ru/cis/2016-11-25/7_6869_kiev.html). – М., 2016. – 25.11.

ПОРУШЕННЯ МІНСЬКИХ ДОМОВЛЕНОСТЕЙ

Стало відомо, що Київ розуміє під „дорожньою картою” виконання Мінських домовленостей. Лідери „нормандської четвірки” домовились обговорити цей документ. Директор Національного інституту стратегічних досліджень, радник Президента України Володимир Горбулін пояснив, що ведеться про оновлення Мінських домовленостей: перегляду ряду пунктів і ствердження іншого порядку виконання обов'язків. Володимир Горбулін рахує, що лідери „нормандської четвірки” на останній зустрічі у Берліні спробували „вдихнути нове життя в „Мінськ-2” (утверджений в 2015 році Комплекс заходів по виконанню Мінських домовленостей. – „НГ”)). Український політик порівняв це з останньою спробою Європи, РФ і України „увійти в одну и ту ж воду два рази”.

Ивженко, Татьяна Киев пытается обновить Минские соглашения = [Київ намагається оновити Мінські угоди] / Т. Ивженко // Независимая газета (http://www.ng.ru/cis/2016-11-07/1_6852_kiev.html). – М., 2016. – 07.11.

***

Президенти Володимир Путін, Петро Порошенко, Франсуа Олланд і канцлер Ангела Меркель домовилися узгодити „дорожню карту” виконання Мінських угод. З цим, як і прогнозувалося, виникли проблеми.

Ивженко, Татьяна Киев пытается выпутаться из Минских соглашений = [Київ намагається випутатися з Мінських угод] / Т. Ивженко // Независимая газета (http://www.ng.ru/cis/2016-11-22/1_6865_kiev.html). – М., 2016. – 22.11.

ПОШИРЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ ДІЙ ТА СЕПАРАТИСТСЬКИХ ПРОЯВІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

У Києві розпочалися акції протесту, в організації яких влада звинувачує Росію. Представники СБУ виступили із заявою про існування плану „Шатун”, метою якого нібито є дестабілізація в Україні і подальший прихід до влади проросійських сил. Начальник департаменту СБУ Анатолій Дублик заявив: „Спецслужбою зафіксовані виїзди за межі України, а саме в РФ, організаторів цих акцій для отримання як фінансування, так і конкретних інструкцій і деталізації плану „Шатун”. В українських ЗМІ з’явилися повідомлення про те, що якісь сили хочуть розхитати ситуацію і в українській армії. Один з військових сказав, що військовослужбовці у зоні бойових дій стали отримувати СМС-повідомлення „з деструктивними закликами”.

Ивженко, Татьяна В Киеве ищут автора плана „Шатун” = [У Києві шукають автора плану „Шатун”] / Т. Ивженко // Независимая газета (http://www.ng.ru/cis/2016-11-16/1_6860_shatun.html). – М., 2016. – 16.11.

РЕАКЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ СПІЛЬНОТИ НА ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Посол України в Молдові Іван Гнатишин може бути відізваний для консультацій на Батьківщину. Київ має намір продемонструвати лідеру молдавської президентської гонки, що не треба заходити за „червону лінію”. За кілька днів до голосування Ігор Додон, відповідаючи на питання журналіста, визнав, що Крим належить Росії. В Україні слова кандидата-соціаліста викликали бурю негодування.

Ивженко, Татьяна Додон преподал урок команде Порошенко = [Додон дав урок команді Порошенку] / Т. Ивженко // Независимая газета (http://www.ng.ru/cis/2016-11-01/6_6849_dodon.html). – М., 2016. – 01.11.

***

На форумі імені Бориса Немцова передбачається виробити кроки щодо поліпшення відносин між ЄС і РФ. Йдеться про неформальну дипломатію. Президент Європарламенту Мартін Шульц закликав російську і європейську владу відновити діалог. Про свою готовність включитися в цей процес заявив і Михайло Ходорковський. Борис Немцов завжди був прихильником партнерства Росії і Євросоюзу і поборником демократичних цінностей, сказав у своїй вступній промові Шульц. Нагадав він і про те, що Немцов перед самим вбивством вів розслідування участі російських військовослужбовців в конфлікті на Донбасі, а також виступав проти приєднання Криму.

Горбачев, Алексей Ходорковский за „народную дипломатию” в обход Кремля = [Ходорковський за „народну дипломатію” в обхід Кремля] / А. Горбачев // Независимая газета (http://www.ng.ru/politics/2016-11-17/1_6861_hodor.html). – М., 2016. – 17.11.

***

В Брюсселі стартує саміт Україна-Євросоюз. У ньому візьмуть участь Президент України Петро Порошенко, голова Європейської ради Дональд Туск, голова Європейської комісії Жан-Клод Юнкер, Президент Європарламенту Мартін Шульц та інші. Глава МЗС України Павло Клімкін заявив, що „ключовий акцент повинен бути зроблений на ситуації на Донбасі, на російській агресії, на продовженні санкцій”, а також на питаннях, пов'язаних з Кримом. Також на порядку денному – угода про асоціацію, запровадження безвізового режиму та фінансова допомога Києву.

Порошенко едет в Брюссель за сотней миллионов евро = [Порошенко їде в Брюссель за сотнею мільйонів евро] // Независимая газета ([ttp://www.ng.ru/cis/2016-11-24/100_obzor241116.html](http://www.ng.ru/cis/2016-11-24/100_obzor241116.html)). – М., 2016. – 24.11.

ТОЧКА ЗОРУ

В авторській статті Прем'єр-міністра України В. Гройсмана він викладає свою позицію стосовно позитивності для демократичного розвитку України нововведеного е-декларування і труднощі, які виникали на шляху до його запровадження.

Groysman, Volodymyr Why I declared my wealth and made Ukraine's elite follow suit = [Чому я задекларував свої статки і примусив українську еліту зробити те саме] / V. Groysman // The Guardian (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/nov/06/ukraine-corruption-assets-e-declaration-volodymyr-groysman>). – London, 2016. – 06.11.

***

„Чотири роки тому я передбачив вторгнення Росії в Україну”, – пише колишній співробітник Ради національної безпеки США Пол Д. Міллер в статті для Foreign Policy. Ось мій наступний прогноз, який тепер багатьом здається дивно очевидним: наступною буде Прибалтика, стверджує він. Для Путіна і інших росіян, які дивляться на світ через призму російського релігійного націоналізму, Захід є по своїй суті загрозою „через його виродження і глобалізм”, вважає автор. „Зараз Путін виявився в найвигідніших міжнародних умовах з часів закінчення холодної війни для продовження російської експансії”, – йдеться в статті.

Miller, Paul D. How World War III Could Begin in Latvia = [Як третя світова війна може початися в Латвії] / P. D. Miller // Foreign Policy (<http://foreignpolicy.com/2016/11/16/how-world-war-iii-could-begin-in-latvia/>). – Washington, 2016. – 16.11.

***

Автор публікації намагається описати складне соціально-економічне становище українців і спрогнозувати вірогідність протестів. Зрозуміло, що „жити по-новому” („Жити по-новому” – передвиборне гасло Петра Порошенка) не завжди означає „жити краще”, пише автор. Для більшості громадян повсякденність не

перетворилася в „казку” – скоріше, навпаки. А тому акції протесту в Україні зараз не рідкість, і приводи для них, звичайно, є. Але, з іншого боку, з голоду жителі України теж не вмирають. Загалом, в Україні розвиваються дві тенденції: перша – подорожчання всього і вся, урізання „соціалки”, скорочення робочих місць; друга – відновлення економіки, повільне підвищення зарплат, точкова соціальна підтримка держави. Чи втримається нинішня влада або її змете який-небудь новий майдан – залежить від того, яка з цих тенденцій візьме гору, що здасться народу більш значущим, робить висновок автор.

Торбин, Никита На новый Майдан еще не „настрадались” : На Украине проходят акции протеста банковских вкладчиков, бюджетников, шахтеров. Однако очевидно, что до очередной „революции” еще далеко. = [На новый Майдан еще не „настрадались”. В Украине проходят акции протеста банковских вкладчиков, бюджетников, шахтарів. Однако очевидно, что до черговой „революції” ще далеко.] / Н. Торбин // РОСБАЛТ (<http://www.rosbalt.ru/world/2016/11/18/1568276.html>) . – С.Пб., 2016. – 18.11.

ІНСТИТУТ ПРЕЗИДЕНТСТВА

Україна та Киргизія намагаються розібратися в інциденті, який склався через телефонний дзвінок невідомої особи, яка видавала себе за Президента Киргизії, його українському колезі. Пізніше міністр закордонних справ України заявив, що цей інцидент був провокацією спробою зірвати розробку проекту резолюції ООН про порушення прав людини у Криму.

Ukrainian president falls victim of phone hoax = [Президент України став жертвою телефонного обману] / Associated Press // The Washington Post (https://www.washingtonpost.com/world/europe/ukrainian-president-falls-victim-of-phone-hoax/2016/11/04/6ebd9c46-a2b1-11e6-8864-6f892cad0865_story.html). – Washington, 2016. – 04.11.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ

Завдяки новій системі електронного декларування статків, запровадженої урядом В. Гройсмана в Україні, тисячі посадовців, включаючи Президента, членів Кабінету Міністрів, депутати, судді та інші державні службовці оголосили про свої статки публічно. Цей крок, на думку Прем'єра України, є дійсно революційним у боротьбі з корупцією. Журналісти та активні громадяни вже розпочали розслідування неймовірних статків депутатів, суддів та прокурорів. В. Гройсман цілком підтримує ідею того, що посадовці повинні пояснити громадськості походження своїх активів, і у випадку незаконного їх набуття понести за це покарання.

Groysman, Volodymyr Ukraine's new assets 'e-declaration' is a revolutionary move against corruption : Last week in Ukraine, we made history. = [Впровадження електронного декларування в Україні є революційним кроком проти корупції. На минулому тижні ми робили історію.] / V. Groysman // The Globe and Mail (<http://www.theglobeandmail.com/report-on-business/rob-commentary/ukraines-new-assets-e-declaration-a-revolutionary-move-against-corruption/article32692862/>). – Toronto, 2016. – 07.11.

ПОЛІТИЧНА ЕЛІТА

Михайло Саакашвілі – багаторазовий „екс-“. Він колишній президент Грузії, колишній лідер партії „Єдиний національний рух“. Він колишній житель Вільямсбурга, штат Нью-Йорк. І зараз він став колишнім губернатором Одеси в Україні. Саакашвілі – людина, яка, за деякими даними, хотіла використати пост губернатора або як „катапульти“ для досягнення більшого впливу в Україні, або для підготовки до тріумфального повернення в Грузію – 7 листопада пішов зі своєї посади, пославшись на корупцію у всій політичній системі України.

Tamkin, Emily Saakashvili Steps Down = [Саакашвілі іде у відставку] / E. Tamkin // Foreign Policy (<http://foreignpolicy.com/2016/11/07/saakashvili-steps-down/>). – Washington, 2016. – 07.11.

ПОЛІТИЧНА БОРОТЬБА

Колишній губернатор Одеської області Михайло Саакашвілі заявив, що його головне завдання на даний момент – це дострокові парламентські вибори в Україні. Для реалізації своєї мети Саакашвілі планує створити нову політичну партію, проект буде носити назву „Платформа нових сил“.

Миленин, Андрей Саакашвили пообещал сменить политическую элиту на Украине = [Саакашвілі пообіцяв змінити політичну еліту в Україні] / А. Миленин // Известия (<http://izvestia.ru/news/644346>). – М., 2016. – 12.11.

***

Лідер Радикальної партії України Олег Ляшко заявив, що до річниці „Євромайдану“ Верховна Рада повинна прийняти проект закону про імпічмент Президента країни Петра Порошенка.

Андреева, Екатерина Ляшко хочет „убрать“ Порошенко к годовщине „евромайдана“ = [Ляшко хоче „прибрати“ Порошенко до річниці „євромайдану“] / Е. Андреева // Вестни (<http://vesti.lv/news/lyashko-hochet-ubraty-poroshenko-k-godovshchine-evromaidana>). – Рига, 2016. – 16.11.

***

Екс-губернатор Одеської області Михайло Саакашвілі повідомив про початок роботи зі створення нової політичної сили в Україні. Він закликав своїх прихильників зібратися 27 листопада в центрі Києва „на відкриту Раду“. „Ми починаємо кардинальну зміну влади в країні! У другу річницю невдалої роботи парламенту ми оголосимо наші вимоги і почнемо оновлення політичної еліти за допомогою кадрового резерву“, – додав екс-губернатор.

Бергер, Герман Саакашвили готовит смену власти на Украине = [Саакашвілі готує зміну влади в Україні] / Г. Бергер // Вестни (<http://vesti.lv/news/saakashvili-prizval-k-smene-vlasti-na-ukraine>). – Рига, 2016. – 19.11.

***

Лідер партії „Батьківщина“ Юлія Тимошенко назвала Президента України Петра Порошенка „головним шатуном“. Вона також розповіла про бізнес-імперії

Порошенка в Росії і звинуватила його у фінансуванні „агресії проти України”, так як він сплачує податки до бюджету Росії.

Бергер, Герман Тимошенко „раскрыла” бизнес-империю Порошенко в России = [Тимошенко „розкрила” бізнес-імперію Порошенко в Росії] / Г. Бергер // Вести (<http://vesti.lv/news/timoshenko-raskryla-biznes-imperiyu-poroshenko-v-rossii>). – Рига, 2016. – 23.11.

ПОЛІТИЧНІ АКЦІЇ

У центрі української столиці знову проходять протестні заходи, які і прихильники, і противники називають третім Майданом. Активісти обіцяють зробити акції безстроковими.

Левин, Виктор Будет ли новый Майдан? = [Чи буде новий Майдан?] / В. Левин // Вести (<http://vesti.lv/news/budet-li-novyi-maidan>). – Рига, 2016. – 17.11.

***

Бійці з батальйону „Азов” в третю річницю початку заворушень на площі Незалежності провели ходу центральними вулицями Києва. Близько півтори тисячі людей пройшли від площі Незалежності до будівлі Генеральної прокуратури. По ходу ходи вони зупинилися біля будівлі адміністрації Президента України, де передали свої вимоги про завершення військової операції на Донбасі.

Тарасов, Анатолий Массовый марш „Азова” в Киеве = [Масовий марш „Азова” в Києві] / А. Тарасов // Вести (<http://vesti.lv/news/massovyi-marsh-azova-v-kieve>). – Рига, 2016. – 21.11.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД

Конституційний Суд України розпочав процес щодо конституційності закону про надання російській мові статусу регіональної. Спроба скасувати цей закон на початку 2014 року викликала хвилю антиукраїнських настроїв в Криму і в Донбасі. Влітку 2014 року, коли Крим анексували, а події на Донбасі переросли в справжню війну, 57 депутатів Верховної Ради направили до Конституційного Суду запит про конституційність зазначеного закону. Тільки зараз суд приступив до розгляду питання.

Ивженко, Татьяна В Украине снова взяли за языковой вопрос = [В Україні знову взяли за мовне питання] / Т. Ивженко // Независимая газета (http://www.ng.ru/cis/2016-11-17/100_kiev171116.html). – М., 2016. – 17.11.

УПРАВЛІННЯ ТА КАДРИ

Президент України Петро Порошенко обіцяв у вівторок підписати прохання Михайла Саакашвілі про відставку з поста губернатора Одеської області. Попередню згоду на це дав і Кабінет Міністрів країни.

Дульман, Павел „Подкидыш” идет на майдан = [„Підкидьок” йде на майдан] / П. Дульман // Российская газета (<https://rg.ru/2016/11/08/otstavka-saakashvili-stanet-sereznoj-problemoj-dlia-poroshenko.html>). – М., 2016. – 09.11.

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА

Президент України Петро Порошенко підтримав пропозицію про заборону вказувати особисті дані в паспортах російською мовою.

Левин, Виктор Порошенко поддержал запрет на русский язык = [Порошенко підтримав заборону на російську мову] / В. Левин // Вести (vesti.lv/categories/world/tags/ukraina). – Рига, 2016. – 23.11.

АНАЛІТИЧНА ТА ПРОГНОСТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ

Відношення росіян і американців один до одного повертаються до часів холодної війни. Такі дані мають місце у спільному дослідженні Левада-Центру і Чикагської ради по міжнародним відношенням (Chicago council on global affairs). Хоча, результати соціопитувань суперечливі – виявляється, наприклад, що громадяни США не проти росту впливу Росії на міжнародній арені. Обидві соціологічні служби відмічають нестійкі відношення країн після закінчення холодної війни – і обидві посилаються на експертів, які рахують, що з 2014 року почався наступний виток антипатій. Так, жителі Штатів оцінюють свої почуття до Росії у 40 балів із 100 можливих. Щодо респондентів Росії, то тільки 23% з них позитивно відносяться до заокеанської держави. Історична ретроспектива фіксує чотири подібних падіння: 1999 рік (авіаудари США по Сербії), 2003-й (вторгнення в Ірак), 2008-й (російсько-грузинський конфлікт) і 2014 рік – Україна, Крим і за цим санкції Запада. У даному контексті цікаво те, що уперше зберігається деякий тренд на антипатію: якщо раніше за негативом приходило щось на кшталт позитивного відскоку, то тепер його немає вже два роки.

Разуваев, Велимир Россияне и американцы охладели друг к другу = [Росіяни і американці охололи один до одного] / В. Разуваев // Независимая газета (http://www.ng.ru/politics/2016-11-08/3_6853_usa.html). – М., 2016. – 08.11.

***

Яке місце займає „сепаратистський регіон” в публічному дискурсі українських еліт? Яка стратегія вирішення конфлікту в Донбасі є найпопулярнішою серед лідерів громадської думки? Дослідники МДІМВ і ХНУ ім. Каразіна проаналізували масив інформації користувачів українського Facebook. Дослідження проходило в серпні-листопаді 2016 року у базі Центру глобальних проблем Інституту міжнародних досліджень МДІМВ. Під керівництвом старшого наукового співробітника Олексія Токарева була розроблена методологія, яка дозволила використовувати інформаційно-аналітичну систему „Семантичний архів”. „Семантичний архів” – це інструмент для створення інтегрованого сховища інформації з можливістю зберігання досьє на об’єкти моніторингу, події, що відбуваються, а також текстові документи.

Бороденко, Максим Максимович, магистр международных экономических отношений Тайны „Семантического архива” = [Таємниці „Семантичного архіву”] / М. М. Бороденко, А. Р. Маргоев // Независимая газета (http://www.ng.ru/stsenarii/2016-11-23/14_6866_facebook.html). – М., 2016. – 23.11.

МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА

Міністр оборони Молдавії Анатол Шалару домовився з українським колегою про можливість надати український коридор для евакуації російських військ з Придністров'я. План силовиків підтримав Президент України Петро Порошенко.

Гамова, Светлана Россию выдворяют из Приднестровья = [Росію видворяють з Придністров'я] / С. Гамова // Независимая газета (http://www.ng.ru/cis/2016-11-08/1_6853_pridnestrovie.html). – М., 2016. – 08.11.

***

Російський політолог Микола Злобін коментуючи обрання Д. Трампа Президентом США, констатує: „Думаю, він нічого не знає про Україну, і навряд чи буде глибоко вникати в ці справи. Все залежить від того, які радники і співробітники будуть займатися Києвом, Східною Європою і відносинами з Росією. В американському істеблішменті є розуміння того, що в Україні глибоко корупційна система. Експерти напевно пояснять Трампу „сірі схеми” команди Порошенка. Україна напевно буде менш популярна в Білому домі Трампа, ніж це було при Обамі”.

Голованов, Роман Украина Трампу не интересна, Нуланд с ее „печеньками” будет уволена = [Україна Трампу не цікава, Нуланд з її „печеньками” буде звільнена] / Р. Голованов // Комсомольская правда (<http://www.kp.ru/daily/26606.7/3622726/>). – М., 2016. – 11.11.

***

Президент України Петро Порошенко і обраний Президент США Дональд Трамп домовилися про продовження контактів, в тому числі про двосторонню зустріч. Порошенко привітав Дональда Трампа з перемогою на президентських виборах і запевнив про готовність до активної співпраці з новою адміністрацією в інтересах зміцнення стратегічного партнерства.

Андреева, Екатерина Порошенко не сдается: Трампу напомнили о „российской агрессии” = [Порошенко не здається: Трампу нагадали про „російську агресію”] / Е. Андреева // Вести (<http://vesti.lv/news/poroshenko-ne-sdaetsya-trampu-napomnili-o-rossiiskoi-agressii>). – Рига, 2016. – 16.11.

***

Російський Президент Володимир Путін віддав розпорядження уряду вийти з договору, згідно з яким було створено Міжнародний кримінальний суд, а уряд розкритикував МКС як „неефективний і ангажований. Ця дія носила переважно символічний характер, тому що Росія – як і США – не ратифікувала договір і не перебуває під юрисдикцією суду. Але це черговий крок назад для ще молодого суду, який розбирає справи про військові злочини і злочини проти людяності і є символом міжнародного порядку. Заявивши про вихід Росії з договору, російський МЗС зазначив, що суду не вдалося виправдати очікування і стати неупередженим і авторитетним арбітром в галузі міжнародного права. На цьому тижні прокурор МКС Фату Бенсуда назвала російську анексію Криму „окупацією”, – судження, підтримане комітетом ООН з прав людини, який підтвердив, що суверенні права на чорноморський півострів належать Україні.

Nechepurenko, Ivan Russia Cuts Ties With International Criminal Court, Calling It 'One-Sided' = [Росія припинила співпрацю з Міжнародним кримінальним судом, назвавши його „заангажованим”] / I. Nechepurenko, N. Cumming-Bruce // The New York Times (<http://www.nytimes.com/2016/11/17/world/europe/russia-withdraws-from-international-criminal-court-calling-it-one-sided.html>). – New York, 2016. – 17.11.

***

Заступник голови Верховної Ради України Ірина Геращенко „ножем в спину” назвала голосування делегації Білорусії по кримській резолюції на засіданні Генасамблеї ООН. Як пише lenta.ru, Ірина Геращенко заявила, що, якщо Київ не захистить свою незалежність, то „наступним буде Мінськ”. „Ми звертаємося до Білорусії з проханням поважати право України відстоювати нашу незалежність і суверенітет”, – заявила вона.

Левин, Виктор Минск всадил нож в спину Киеву = [Мінськ всадив ножа в спину Києву] / В. Левин // Вести (<http://vesti.lv/news/minsk-vsadil-nozh-v-spinu-kiiev>). – Рига, 2016. – 17.11.

***

Після перемоги на президентських виборах в США республіканця Дональда Трампа у Україні з’явилося багато питань на тему взаємин з Росією і ЄС. Зокрема, на чиему боці буде ЄС і чи підтримає вона антиросійські санкції, якщо президент США співпрацюватиме з Путіним.

Тарасов, Анатолий Кошмар Украины = [Кошмар України] / А. Тарасов // Вести (<http://vesti.lv/news/koshmar-ukrainy>). – Рига, 2016. – 26.11.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

Європейський Союз умовно схвалив введення безвізового режиму для громадян України. Про це повідомляє Reuters. Разом з тим уточнюється, що дане рішення вступить в силу лише після того, як країни ЄС узгодять механізм екстреного введення його в дію.

Бергер, Герман ЕС одобрил безвизовый режим с Украиной = [ЄС схвалив безвізовий режим з Україною] / Г. Бергер // Вести (<http://vesti.lv/news/es-odobril-bezvizovyi-rezhim-s-ukrainoi>). – Рига, 2016. – 17.11.

НАТО

Відношення між Заходом і Росією загострюються з кожним днем. Світове суспільство все частіше говорить про необхідність посилення тиску на Кремль у зв’язку з його політикою в Україні і Сирії. Про те, що треба для поновлення діалогу між Москвою і столицями НАТО, кореспонденту „НГ” Євгенію Пудовкіну розповів посол Великобританії у Росії в 2004-2008 роках сер Ентоні Брентон.

Пудовкин, Сергей Сэр Энтони Брентон: „Подход Клинтон к России будет прагматичным” = [Сер Ентоні Брентон: „Підхід Клінтон до Росії буде практичним”] / С. Пудовкин // Независимая газета (http://www.ng.ru/world/2016-11-01/7_6849_clinton.html). – М., 2016. – 01.11.

***Представник НАТО заявив, що Альянс розглядає можливість залучення Росії до діалогу у вирішенні певних питань. При цьому представники Альянсу заявляють, що вони стурбовані нарощуванням військового потенціалу РФ на території Криму.

NATO official: Alliance seeks dialogue, deterrence on Crimea = [Представник НАТО: Альянс прагне діалогу, не зважаючи на стурбованість по Криму] / Associated Press // The Washington Post (https://www.washingtonpost.com/world/europe/nato-official-alliance-seeks-dialogue-deterrence-on-crimea/2016/11/07/3b38d2b2-a50b-11e6-ba46-53db57f0e351_story.html). – Washington, 2016. – 07.11.

***

НАТО збирається перевести значне число своїх військових на посилений режим несення служби. Таке рішення Північноатлантичний альянс прийняв через дії Росії – війська повинні здержати „агресію” Москви. Про це у інтерв'ю „The Times” повідомив генсек НАТО Йенс Столтенберг. За його словами, це найсерйозніша міра альянса з часів закінчення холодної війни. Раніше Й.Столтенберг був занепоєний тим, що Росія у три рази збільшила свої військові видатки. За його словами, це дозволило країні „інвестувати у нові воєнні можливості”. „Однак Росія не тільки збільшила свої воєнні сили, але і використала їх проти своїх сусідів, що ми і бачили, наприклад, в Україні і в Криму”.

„Агрессия” России вынудила НАТО усилить боеготовность тысяч солдат = [„Агресія” Росії змусила НАТО посилити боеготовність тисяч солдатів] // Независимая газета (http://www.ng.ru/armies/2016-11-07/100_obzor071116.html). – М., 2016. – 07.11.

УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКІ ВІДНОСИНИ

За допомогою відеозв'язку з суду в російському місті Ростов-на-Дону, колишній Президент України дав своє перше свідчення українському суду про масові вбивства, що сталися в центрі Києва всього за кілька днів до його втечі до Росії під час революції 2013-2014 на Майдані. Свідчення Віктора Януковича, що тривали близько шести годин, відбулися після невдалої першої спроби, яку саботували колишні учасники протесту на Майдані, пише Роман Оларчик. Пан Янукович повторив кілька разів, що всі його дії були спрямовані на запобігання „кровопролиття.” На прохання прокурора Олексія Донського пояснити „логіку” не вживання рішучих заходів для зупинки снайперського вогню, який вбив „близько 50 осіб протягом 1,5 годин” в кількох метрах від головної площі Києва 20 лютого 2014 року, та лише за кілька днів до розв'язання війни, закликаючи пана Путіна ввести озброєний контингент в Україну, Янукович відповів: „Це філософське питання. Я не філософ”.

Olearchuk, Roman Yanukovich gives first testimony about Maidan massacre = [Янукович дає перше свідчення про вбивства на Майдані] / R. Olearchuk // Financial Times (<https://www.ft.com/content/226390d7-02c5-3fbc-ad8b-1e87a29d9d78>). – London, 2016. – 28.11.

ПРИКОРДОННИЙ РЕЖИМ

Міністерство оборони Росії висловило протест у зв'язку з введенням Україною незаконних обмежень на використання повітряного простору над акваторією Чорного моря. 24 листопада в російське Міноборони був запрошений аташе з питань оборони при посольстві України в Росії для вручення військово-дипломатичної ноти.

Бергер, Герман Минобороны России выразило протест Украине = [Міноборони Росії висловило протест Україні] / Г. Бергер // Вести (<http://vesti.lv/news/minoborony-rossii-vyrazilo-protest-ukraine>). – Рига, 2016. – 25.11.

ПРОБЛЕМИ ГАЗОПОСТАЧАННЯ

Білорусія, якій Росія скоротила поставки нафти через заборгованість за газ, може отримати сировину з сусідньої України. Київ запропонував Мінську поставляти республіці нафту з Азербайджану і Ірану.

Мордющенко, Ольга Киев и Минск скрепят дружбу нефтью = [Київ і Мінськ скріплять дружбу нафтою] / О. Мордющенко // Коммерсантъ (<http://www.kommersant.ru/doc/3138271>). – М., 2016. – 11.11. – № 209

***

„Сьогодні виповнюється рік, як НАК” Нафтогаз України „не імпортує газ з боку Російської Федерації. Ця дата є знаковою для України, оскільки ще три роки тому газ був головним символом політичної та економічної залежності нашої держави від північного сусіда „– йдеться у відкритому листі” Нафтогазу”, опублікованому на його сайті в п'ятницю. В цей же день в Москві міністр енергетики Олександр Новак і віце-президент Єврокомісії Марош Шефчович обговорили можливість поставки Україні 1,5-4 млрд куб. м російського газу. Поставки будуть можливі після передоплати від України, розповів Новак за підсумками зустрічі.

Махнева, Алена Россия может возобновить поставки газа на Украину по предоплате : Встреча России, Украины и Еврокомиссии в Брюсселе намечена на декабрь = [Росія може відновити постачання газу на Україну за передоплатою. Зустріч Росії, України і Єврокомісії в Брюсселі намічена на грудень] / А. Махнева // Ведомости (<http://www.vedomosti.ru/politics/articles/2016/11/25/666987-rossiya-evrokomissiya>). – М., 2016. – 25.11.

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

В Україні збираються створити ще одну армію – резервну чи добровольчу. Про це повідомив Дмитро Ярош, який раніше керував „Правим сектором”, а нині депутат Верховної Ради і лідер суспільно-політичного руху „ДІЯ”. В Україні збираються створити систему територіальної оборони. Ідея виникла ще в 2014 році, коли в Києві серйозно обговорювали можливість масштабної російсько-української війни. Експерти відмічають, що основою сил територіальної оборони могли б бути військовозобов'язані, більшість з яких приймали участь в АТО на Донбасі.

Ивженко, Татьяна В Украине собираются создать резервную армию = [В Україні збираються створити резервну армію] / Т. Ивженко // Независимая газета (http://www.ng.ru/cis/2016-11-23/7_6866_ukraina.html). – М., 2016. – 23.11.

***

Україна випробувала нову бойову ракету, створену в рамках оголошеної на початку року програми з відновлення ракетного щита країни. Відео випробування ракети виклав на своїй сторінці в Facebook Президент країни Петро Порошенко, там же він похвалився тактичними характеристиками нового снаряду.

Пушкарев, Тимур Страшно, аж жуть. Чем решила вооружиться украинская армия? = [Страшно, аж жуть. Чим вирішила озброїтися українська армія?] / Т. Пушкарев // Весті (<http://vesti.lv/news/strashno-azh-zhuty-chem-reshila-vooruzhitysya-ukrainskaya-armiya>). – Рига, 2016. – 23.11.

РОБОТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Як повідомив керівник департаменту спеціальних розслідувань Генеральної прокуратури України Сергій Горбатюк, Порошенко допитали раніше 29 листопада, оскільки у нього з'явилося на це вільний час. Торкаючись суті допиту, він пояснив, що Порошенко були задані питання, які стосуються тих подій, де він був свідком.

Бергер, Герман Порошенко после допроса = [Порошенко після допиту] / Г. Бергер // Весті (<http://vesti.lv/news/poroshenko-posle-doprosa>). – Рига, 2016. – 19.11.

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Український новинний інтернет-канал „Громадське ТБ” виклав відеоматеріал, в якому було знято, як журналістка „Громадського” Настя Станко накладає Сергєєву жгут на ногу, з якої ллється кров. А її оператор Костянтин Реуцький несе іншого пораненого солдата до машини швидкої допомоги. Ні розташування складу, ні маршрут евакуації солдат в сюжеті показано не було. У Києві влада обурилася. У штабі АТО працює свій прес-центр і він фактично звинуватив „Громадське ТБ” у зраді. Він звинуватив телеканал в тому, що той видав позиції армії, засудив його за співпрацю з російськими ЗМІ. Громадськість теж обрушилася з нападками на „Громадське ТБ”. Через три години після розміщення цього сюжету „Громадське ТБ” видалило відео. Але збитків уже було завдано. 11 липня акредитація журналістів на роботу в зоні проведення АТО була припинена до закінчення вивчення всіх обставин проведення зйомок і отримання результатів експертизи знятого сюжету.

Luxmoore, Matthew The Brief Life and Slow Death of Ukrainian Journalism = [Коротке життя і повільна смерть української журналістики] / М. Luxmoore // Foreign Policy (<https://foreignpolicy.com/2016/11/01/how-ukraine-turned-on-its-freest-media-hromadske-russia>). – Washington, 2016. – 01.11.

НАДЗВИЧАЙНІ ПОДІЇ

У місті Павлоград Дніпропетровської області невідомі підпалили храм Кирила і Мефодія Української православної церкви Московського патріархату. Про це інформує прес-служба УПЦ МП.

В Днепропетровской области храм УПЦ МП забросали коктейлями Молотова = [У Дніпропетровській області храм УПЦ МП закидали коктейлями Молотова.] // Lenta.ru (<https://lenta.ru/news/2016/11/07/molotov/>). – М., 2016. – 07.11.

ІНФОРМАЦІЯ

Народний депутат Верховної Ради від партії „Батьківщина” Надія Савченко написала відкритого листа республіканцеві Дональду Трампу, в якому попросила надати підтримку Україні і зберегти антиросійські санкції. Вона зазначила, що українці не можуть вплинути на вибір американських громадян і їм потрібно працювати з тим, кого вибрав народ США. Вона має намір привернути увагу нового американського лідера до проблеми міжнародної підтримки і захисту територіальної цілісності України.

Миленин, Андрей Савченко просит Трампа разъяснить будущее шаги США в отношении Украины = [Савченко просить Трампа разъяснить майбутні кроки США щодо України] / А. Миленин // Известия (<http://izvestia.ru/news/643980#ixzz4Pt0KIfNa>). – М., 2016. – 12.11.

***

Покоління двохтисячних розмірковує про російську анексію Криму, про війну на сході України і про те, що буде далі.

Пушкарев, Тимур Как видят будущее молодые украинцы после Майдана = [Як бачать майбутнє молоді українці після Майдану] / Т. Пушкарев // Вести (<http://vesti.lv/news/kak-vidyat-budushtee-molodye-ukraincy-spustya-tri-goda-posle-maidana>). – Рига, 2016. – 24.11.

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА

На сесії Європарламенту в Страсбурзі будуть обговорюватися заходи проти інформаційної політики прокремлівських ЗМІ. Запропонований проект резолюції визнає російські медіа загрозою традиційним європейським цінностям. Інформаційна політика Кремля, впливає з документа, чинить серйозний вплив на громадську думку не тільки в Росії, але і в ЄС. Однак особливо вона впливає на країни, що входять в сферу інтересів „Східного партнерства”, – це Грузія, Азербайджан, Україна, Молдова, Білорусь і Вірменія.

Горбачев, Алексей Старый Свет занялся контрпропагандой = [Старый Свет зайнявся контрпропагандою] / А. Горбачев // Независимая газета (http://www.ng.ru/politics/2016-11-21/1_6865_kontr.html). – М., 2016. – 21.11.

КРИТИКА ВЛАДНИХ СТРУКТУР УКРАЇНИ

Михаїл Саакашвілі пішов у відставку з поста губернатора Одещини. Подальшу діяльність на цій посаді экс-президент Грузії вбачає беззмисловою, оскільки не бачить реальних можливостей для реалізації оголошених реформ через відсутність бажання та політичної волі вищого керівництва країни, маючи на увазі, перш за все, Президента П. Порошенка.

Walker, Shaun Mikheil Saakashvili quits as governor of Ukraine's Odessa region : Former Georgian president blames corrupt officials and lack of political will for reforms for his

resignation = [Михайл Саакашвілі завершує роботу в Україні на посту губернатора Одеської області. Колишній Президент Грузії причинами своєї відставки називає корумпованість чиновників і відсутність політичної волі вищого керівництва країни до реформ.] / Sh. Walker // The Guardian (https://www.theguardian.com/world/2016/nov/07/mikheil-saakashvili-quits-as-governor-of-ukraines-odessa-region). – London, 2016. – 07.11.

***

Поблизу курорту Марбелья на півдні Іспанії у Президента України Петра Порошенка є вілла, яку він не вказав у своїй декларації. Двоповерховий особняк знаходиться на березі моря в маленькому містечку Аталаяя Ісдабе. У декларації немає ні слова про цю віллу, оскільки вона оформлена на компанію українського Президента Feguvita SL. У фінансових звітах Feguvita SL зазначено, що розкішна вілла оцінюється в 120 млн грн., або, в перерахунку на європейську валюту, в 4 млн євро.

Василькова, Полина У Порошенко обнаружили тайную виллу в Испании = [У Порошенка выявили таємну віллу в Іспанії] / П. Василькова // Комсомольская правда (http://www.msk.kp.ru/daily/26605/3622034/). – М., 2016. – 11.11.

***

Новим заступником міністра внутрішніх справ України Арсена Авакова стала 24-річна Анастасія Деева, яка займеться питаннями євроінтеграції. Соціальні мережі вибухнули від невдоволення користувачів. Юний вік Анастасії і відсутність досвіду довіри в українців не викликали. У Києві злякалися, що влада пішла за прикладом Саакашвілі, який вирішив оточити себе молоденькими радниками і заступниками.

Голованов, Романов Замминистра МВД Украины стала 24-летняя любительница ватников = [Заступником міністра МВС України стала 24-річна любителька ватників] / Р. Голованов // Комсомольская правда (http://www.msk.kp.ru/daily/26606.7/3622255/). – М., 2016. – 11.11.

***

Михайло Саакашвілі після своєї відставки стверджує: „У влади України, на відміну від всіх попередніх влад, немає політичної підтримки взагалі, у них немає регіональної підтримки, як було у Януковича. У них такі ганебні спікери, що їх не можна показувати в комедійних шоу... У них немає політичного захисту, у них набагато менше грошей, ніж у попередників. І жоден солдат в Україні пальцем не поворухне, щоб їх захистити”.

Гришин, Александр Мишико-шайтан и операция „Шатун” = [Мишико-шайтан і операція „Шатун”] / А. Гришин // Комсомольская правда (http://www.kp.ru/daily/26606.7/3622511/). – М., 2016. – 11.11.

***

Депутат Верховної Ради України Надія Савченко в грубій формі розкритикувала ідею своїх колег внести поправки в її законопроект і назвала їх баранами. „Ви не захищате і ви не розбираєтеся справедливо. Ви політично спекулюєте і доводите ще раз всім людям, що ви барани. Тільки один баран „рогатіший” іншого. Насправді барани – всі”, – наводить телеканал” 112 Україна” слова Савченко.

Захаров, Роман Савченко о депутатах Верховной рады: один баран „круторогее” другого = [Савченко про депутатів Верховної Ради: один баран „рогатіший” іншого] / Р. Захаров // Известия (<http://izvestia.ru/news/645293#ixzz4Q9bRZ2ej>). – М., 2016. – 15.11.

КРИМ

Росія реанімує радянські бази в Криму, буде на півострові нові і розміщує на них військових, пише Reuters. Агентство повідомляє, що ракетні бункери на південному березі Криму відомі як „Об’єкт 100” і раніше туристи платили по 50 дол., щоб побачити ці будови, які під час холодної війни служили для захисту від воєнно-морських атак з Чорного моря. Інформагентство відмічає, що бункери – лише маленька частина нової програми Росії по мілітаризації півострова.

Россия наводит порядок в ракетных бункерах Крыма = [Росія наводить порядок в ракетних бункерах Криму] // Независимая газета (http://www.ng.ru/armies/2016-11-02/100_obzor021116.html). – М., 2016. – 02.11.

Українська влада почала зведення дамби на Північно-Кримському каналі – за однією версією, вона потрібна для зрошення в Херсонській області, за іншою – щоб залишити Крим без прісної води.

Левин, Виктор Украина опять хочет оставить Крым без воды = [Україна знову хоче залишити Крим без води] / В. Левин // Вести (<http://vesti.lv/news/ukraina-opuyty-hochet-ostavity-krym-bez-vody>). – Рига, 2016. – 25.11.

***

Прес-секретар президента Росії Дмитро Песков, коментуючи затримання в четвер у Севастополі колишнього офіцера російського Чорноморського флоту Сергія Пархоменка, нагадав зроблену напередодні Володимиром Путіним заяву про продовження Україною „провокаційної, деструктивної діяльності, в тому числі в Криму”. Так Путін відреагував на демонстративне затримання Службою безпеки України двох контрактників Російської армії (прапорщика Максима Одинцова і молодшого сержанта Олександра Баранова) на ділянці між російським і українським прикордонним переходом в Криму.

Никольский, Алексей ФСБ задержала очередного украинского шпиона : Это ответ на недавний арест СБУ российских контрактников – в перспективе возможен обмен = [ФСБ затримала чергового українського шпигуна. Це відповідь на недавній арешт СБУ російських контрактників – в перспективі можливий обмін] / А. Никольский // Вести (<http://www.vedomosti.ru/politics/articles/2016/11/25/666903-fsb-ukrainskogo-shpiona>). – Рига, 2016. – 25.11.

***

Повернення Криму до складу України в найближчі три-п’ять років не представляється можливим, заявив в суботу заступник міністра України у справах окупованих територій Георгій Тука.

Тарасов, Анатолий Киев признает – Крым не вернут = [Київ визнає – Крим не повернути] / А. Тарасов // Вести (<http://vesti.lv/news/kiev-priznaet-krym-ne-vernuty>). – Рига, 2016. – 26.11.